

O politice, komunitní angažovanosti a doktorském studiu

Klára Škrobánková

8th Conference of Doctoral Studies in Theatre Practice and Theory. 3.–4. listopadu 2017, Janáčkova akademie múzických umění – Divadelní fakulta, Brno.

[depeše]

Již po osmé hostila Divadelní fakulta Janáčkovy akademie múzických umění v Brně bienální mezinárodní doktorskou konferenci. Letošní ročník se ovšem od předchozích mírně lišil – jednalo se totiž o první tematickou konferenci, která se na rozdíl od předchozích ročníků nesnažila postihnout celou škálu zaměření doktorských studentů. Místo toho se konferenčním předmětem stala politika a komunitní zapojení v doktorském divadelním výzkumu – *Politics and Community Engagement in Doctoral Theatre Research*. Dvoudenní setkání tak v tematických blocích nabídlo vzhled do problematiky současného politiky angažovaného divadla, využití veřejného prostoru či možností participativních performancí.

Kam svět dovede dnešní napětí v mezinárodních vztazích? A jak může s touto situací pracovat divadlo? Je to přeci už ze své podstaty umění vyzývající k sociální debatě. To, jak vést dialog s dnešním divákem, jak jej oslovit a donutit přemýšlet, to vše bylo námětem rozprav dvaceti čtyř účastníků konference z třinácti zemí. Už v úvodním příspěvku keynote speech mluvčích z londýnské Royal Central School of Speech and Drama Tonyho Fischera a Joela Andersona se začala objevovat klíčová témata diskurzu, který byl následně rozpracován v několika tematických blocích. Dialogicky pojatá přednáška britské dvojice čerpala

zejména z díla Augusto Boala a jím pracovaného konceptu *Šaška*. Jejím cílem bylo zamyšlení se nad posláním a formou politicky angažovaného divadla, pro které se Boalův *Šašek*, neustále oscilující mezi divákem a hercem, zdá býti ideálním nástrojem. Boal, jak se ostatně v dalších příspěvcích ukázalo, se stejně jako Bertolt Brecht stal častým referenčním bodem mnoha prezentujících doktorandů.

První konferenční panel se věnoval diskusi o transformativním potenciálu divadla. Indka Nivedita Gokhale z britské University of Lincoln například představila svůj projekt upozorňující na problematiku domácího násilí v Indii. Doktorandka pomocí digitalizovaných rozhovorů s oběťmi domácího násilí tvoří inscenace, které jsou předkládány odborné veřejnosti jako nástroj k přesné artikulaci nejen sociálních problémů spojených s postavením žen v soudobé Indii.

Další panely se věnovaly například sociální angažovanosti ve spojení s divadelními festivaly, způsobům stimulace jednotlivých komunit nebo schopnostem participativního, interaktivního a imerzivního divadla. I když se z pohledu na seznam prezentovaných témat může zdát, že brněnská konference se věnovala divadlu vpravdě nejmodernějšímu, našlo se i několik výzkumů zaměřených na mapování političnosti minulých epoch. Albena Tagareva

z bulharské Akademie věd ve svém výzkumu zkoumá politické aspekty bulharských scénografií během období sociálního realismu, Nika Leskovšek z Lublaňské univerzity představila způsoby mobilizace diváka v období před a po vyhlášení slovinské nezávislosti, výzkum Alexandry Marinho Oliveira z Goetheho univerzity ve Frankfurtu demonstroval političnost fotografií v Brechtově díle.

Blok s názvem „Stimulování komunit“ mimo jiné přinesl ukázky tvorby doktorandek Divadelní fakulty JAMU Jitky Vrbkové a Radky Kulichové. Vrbková představila svou inscenaci *Who am I?*, na které pracovala s herci postiženými Downovým syndromem. Hlavním poselstvím jejího příspěvku byl fakt, že i „jiní“ (jak je Vrbková sama nazývá) herci mají schopnost tvořit plnohodnotné divadlo, kde apelativní charakter mnohdy funguje lépe než v divadle klasickém. Radka Kulichová pak seznámila publikum s inscenací *Alenka v říši znaků*, určenou pro slyšícího i neslyšícího divá-

ka, ve které postavy jak mluví, tak znakují, čímž dochází k jedinečnému propojení komunit neslyšících a běžných diváků.

Brněnská konference ovšem nenabídla jen tradiční konferenční bloky, nově měli mluvčí k dispozici tvar performativního příspěvku, čehož využilo hned několik účastníků. Formou dopisů, monologických koláží či videoartu se tak dostalo pozornosti tématům akademické nerovnosti žen s muži nebo rigidnosti citačních norem.

Osmý ročník doktorské konference Divadelní fakulty Janáčkovy akademie múzických umění i přes své nové, užší zaměření demonstroval množství rozdílných pohledů na současný svět, divadlo i společnost. Pojivem všech příspěvků byl požadavek angažovanosti, apelativnosti a zodpovědnosti za divadelnictví a svět, který tvůrci ve svém díle utvářejí. Konference tak nebyla jen přehlídkou rozličných projektů a výzkumů, ale také zprávou o stavu současného myšlení o performativním umění.